

erica

DRIEMAANDELIJKSE UITGAVE

VAN DE WERKGROEP

ALGEMEENHEDEN

ERICA 9de JAARGANG 1981. Nummer Twee, Juni.

ERICA is een driemaandelijks uitgave van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen, aangesloten bij NAL: Natuurbeschermingsactie Limburg.

SAMENSTELLING:

Voorzitter:

Roger Schoebben, Dorpsstraat 62, 3742 Eigenbilzen. 41.31.86.

Secretariaat en Penningmeesteres:

Cécile Ulenaers, Steenweg Linde 24, 3570 Peer. 73.52.79.

Rekeningnummer: 235-0010248-75.

Redaktie:

Alle leden van de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen en andere.

Redaktieraad:

Theo Dreesen, Neeroeterenstraat 53, 3671 Opoeteren 81.43.54.

Silvain Janssen, Dennenstraat 6, 3660 Opglabbeek. 85.49.06

Cécile Ulenaers, Steenweg Linde 24, 3570 Peer. 73.52.79.

Vormgeving:

Jef Leijssen, Bemvaartstraat, 36, 3583 Overpelt. 64.36.16.

Verzending:

Marijke Van houtte, Spoorwegstraat, 75, 3500 Hasselt. 27.80.30.

Erica verschijnt op:	21 maart,	Copij binnen op:	15 februari,
	21 juni,		15 mei,
	21 september,		15 oogst,
	21 december.		15 november.
Bijnummers op	: 1 mei,		15 maart
	20 oogst.		01 oogst.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen uit deze uitgave is alleen toegestaan ten dienste van de natuurbescherming en pas na contact met de respectievelijke auteurs.

Meningen, stellingen en uitspraken, afgedrukt in deze uitgaven, strijdig met de doelstellingen van de vereniging, worden na be- raad door de redaktieraad van commentaar voorzien; recht op ant- woord is evenwel ten allen tijde gewaarborgd.

INHOUD VAN DIT NUMMER

Voorpagina.	1.
Algemeenheden.	2.
Inhoud.	3.
Kerngedachte v/h seizoen.	3.
Acties van de W/L.N.	
Woord v/d Voorzitter.	4.
Vormingsactiviteiten.	5.
Wandelingen.	6.7.
Dat was het.	8.
Dag lieve mensen.	9.
Bezinning.	
10 mooie bomen.	10.
Met een korreltje zout.	11.
De 9 van Overpelt.	12.13.
Jong geleerd, oud gedaan.	
Uithoeken, deel 2.	14.15.
Natuurlijke voeding.	16.17.
Wilde dierenrevalidatie.	18.
Huisdierenverzorging.	19.
Iets over bomen.	20.21.22.
In de krans der seizoenen.	23.
Natuur en monument.	24.25.
Natuurbeleving.	
De Vallei v/d Zwarte Beek.	26.27.28.
De droom.	28.
Profiel P. Vangeel.	29/36.
Nal-gedeelte.	
Weerspreuken.	37.
Fijnproevertje.	37.
Achterpagina.	38.

KERNGEDACHTE V/H SEIZOEN

De weg is eenzaam
in de drukte van het gedrang,
want hij wordt niet bemind.

Rabindranath Tagore.

BRIEF VAN DE VOORZITTER

Beste Natuurgidsen,

Het is weer zomer. De voorbije lente bedacht ons met het bruisende nieuwe leven. De meeste planten vormen reeds vruchten en zelfs de latere broedvogels vliegen af en aan om hun jongen te sterken met de overvloed die dit nieuw seizoen hun te bieden heeft.

Wij staan reeds met één voet in onze verlofperiode. Een tijd om weer eens de sleur en de slenter van het dagelijkse gedoe opzij te schuiven. Wij krijgen de kans enkele ogenblikken vrij te maken om echt te leven en niet geleefd te worden door het keurslijf dat onze maatschappij ons al te dikwijls oplegt.

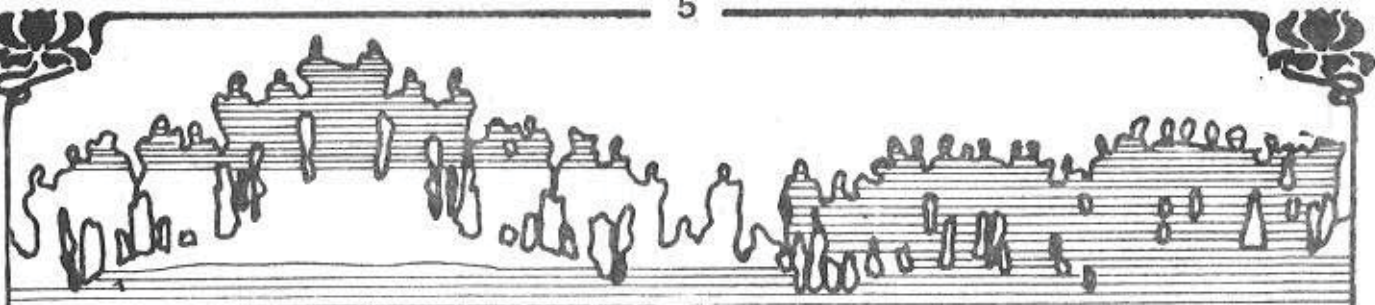
Het is de tijd om weer met zó weinig en toch zó veel gelukkig te zijn. Ik denk aan de opkomende zon, een fluitende merel, het kleine nietige bloempje in het gras, de geur van de regen na de droogte, de lach van het kind, enz..... zoveel dingen die wij door de drukte bijna vergeten waren. Hierin ligt het geheim van het geluk! Misschien zit hierin voor ons, natuurgidsen, in deze tijd van consumptie en geweld, tevens een opdracht.

Samen met de wandelaars, die dankzij dit verlof weer eens tijd maken, de kleine en toch zo mooie dingen die ons binden met de natuur waarvan wij tenslotte deel uitmaken, leren ontdekken of herontdekken.

Indien wijzelf hiervan bewust worden, of de mensen die wij ontmoeten hiervan bewust kunnen maken, dan hebben wij een echt lichtpunt ontstoken om de eentonigheid van de dag te doorbreken. Daarom, aan U en die U dierbaar zijn: een prettig en fijn verlof.

Namens de Werkgroep:
Roger Schoebben, voorzitter.

VORMINGSACTIVITEITEN

Zondag, 30 augustus 1981: VOORBEREIDING NATUURBESCHERMINGSDAG.

Deze Nationale Dag gaat dit jaar door te St. Pieters-Rode bij Tienen; zie verder in de NAL-bijdrage. Door de inrichters zijn die dag 2 wandelingen voorzien: een in de voormiddag aan het kasteel van Horst en gaat door beekdalen, beemden, populierenbossen en langs vijvers, en een in de namiddag bij St. Joris-Winge in de buurt van het Malebos.

Voor de begeleidende gidsen zijn er door de inrichters 2 voorbereidende wandelingen voorzien vertrekkende aan het Kasteel van Horst. Zij gaan door op 30 oogst en 13 september. Het is zo stilaan gewoonte geworden, dat de Limburgse deelnemers begeleid worden door eigen Limburgse gidsen. Om een dubbele verplaatsing naar de voorbereidende wandelingen te vermijden (energiecrisis en zo) worden beide wandelingen voor de Limburgse gidsen op één dag verkend en wel op hoger genoemde datum van 30 oogst.

Wie wil meegaan en dat zijn er liefst zoveel mogelijk, zorgt ervoor dat hij of zij om 9.15 uur op de parking van Shopping I is te Genk, vanwaar gezamenlijk wordt vertrokken met eigen vervoer.

Niet treuzelen, niet zeuren, maar meedoen. Laat zien dat de inflatie nog niet heeft toegeslagen in de natuurbescherming. Verdere details volgen in het speciale nummer rond 20 oogst.

Zondag, 13 september 1981: HOGE VENEN waar men nog iets kan bijleren. Met een stafkaart en kompas wandelen is een andere manier om je door de natuur te bewegen. Het leert je in alle geval de natuur beter te observeren en gebruik te maken van bestaande landschapselementen. Diegenen die menen dat niet maar nodig te hebben kunnen ook mee, want voor hen is een alternatief voorzien.

Samenkomst: Hasselt Kanaalkom om 08.00 uur. Eigen vervoer.

Zondag, 20 september 1981: NATIONALE NATUURBESCHERMINGSDAG. Deze gaat dit jaar door te Tienen, een hemelse streek die dringend aan bescherming toe is. Zie in de NAL-bijdrage.

Zondag, 11 oktober 1981: HERFSTWANDELING TE BOKRIJK. Laten we nog eens samen genieten van de bladval, kleuren en de late zon.

Samenkomst: Kasteel Bokrijk 09.00 uur. Einde: 12.00 uur.

NATUURBEHEER

Vallei v/d Zwarte Beek, Koersel Fonteintje: 8 oogst, 9 en 13 uur.
Heiderbos/As: 9 uur, elke eerste zaterdag v/d maand, maart-december
De Maten/Genk: Werkkamp van 17/24 oogst: contact: 011/35.41.25.
Vloeiweiden te Lommel-Kolonie: hooien. Contact: 011/54.40.25.
Stramprooier Broek/Bree: beheerswerken. Contact: 011/46.45.16.

Samenstelling: Hugo Vanderlinden en Theo Dreesen.

Voor bijkomende later geplande vormingsactiviteiten: zie dag lieve mensen.....

WANDELPROGRAMMA

- 21 juni: Broedgebied Tessenderlo.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14 uur: Bosmuseum, Gerhagen (zandberg), Tessenderlo.
- 21 juni: Mariahof te Beek. Bree, vijvers, landerijen, broekgrbied.
Gidsen: J.Faassen, J. Jacobs, J. Rutten.
14 uur: einde Mariahofstraat, Beek, Bree.
- 28 juni: Kelchterhoef te Houthalen, Parklandschap.
Gidsen: Silveer Bloemen en Els Rekkers.
09 uur: parking Abdijhoeve Kelchterhoef, Houthalen.
- 28 juni: Beringen: bos- en heidewandeling.
Gidsen: Milieugroep Bero.
14 uur: Station Beringen-Mijn, Beringen.
- 05 juli: Kasteelpark Mazy: heide, vennen, cultuurlandschap.
Gids: Elio Roncada. Stevig schoeisel, geen honden.
09 uur: Weg zwartberg 372, Opbgabbeek.
- 05 juli: Vloeiweiden te Lommel-Kolonie, Wateringenlandschap.
Gidsen: Natuurgidsen Noord-Limburg.Laarzen, geen honden.
14 uur: einde Koloniestraat, Lommel-Kolonie.
- 06 juli: Hengelhoef Houthalen: loof-, naaldbos, heide of vijvers.
Gidsen: natuurgidsen van de Werkgroep.
14.30 uur: knutselatelier "De Wingerd", Domein Hengelhoef.
- 10 juli: Avondwandeling i/d Bosbeekvallei, Opoeteren, beekdal, beemden
Gidsen: Theo Dreesen, Mia Moors.
18 uur. Eurosol, Neeroeterenstraat, Opoeteren.
- 10 juli: Avondwandeling te Heppen: uilen en nachtzwaluwen.
Gids: Jos Bergrs, Milieugroep Hé-Leo.
21 uur. Camping de Merel te Heppen.
- 12 juli: De Bek te Neeroeteren: gemengd gebied.
Gids: Mevrouw Van de Zande.
14 uur: Parking Eilandje te Neeroeteren.
- 12 juli: Dommelvallei te Peer: beekdal, beemden en bos.
Gidsen: Rosa Lenaerts en Fons Van Dijck.
14 uur: boerderij Vandecruys, Schansstraat, Kleine-Brogel.
- 13 juli: Hengelhoef te Houthalen: zie 6 juli.
- 19 juli: Broek Looi te Tessenderlo.
Gidsen: Werkgroep Ecologie te Tessenderlo.
14 uur: Zuiveringsstation, Groenstraat, Tessenderlo.
- 19 juli: Opitter: park en Itterdal.
Gidsen: Jaak Peeters en Leo Corstjens.
14 uur: Kasteelpark Opitter, ingang aan de Breeër Kiezel.

- 20 juli: Hengelhoef te Houthalen: zie 6 juli.
- 26 juli: Holle wegen te Paal.
Gidsen: Milieugroep Bero.
14 uur: Kerk te Paal, Beringen.
- 27 juli: Hengelhoef te Houthalen: zie: 6 juli.
- 02 oogst: Vloeiweiden te Lommel-Kolonie: zie 5 juli.
- 03 oogst: Hengelhoef te Houthalen: zie 6 juli.
- 09 oogst: De Bek te Neeroeteren: zie 12 juli.
- 10 oogst: Hengelhoef te Houthalen: zie 6 juli.
- 14 oogst: Avondwandeling te Heppen: zie 10 juli.
- 16 oogst: Beekvallei te Kaulille. Gidsen: M. Dreesen. 14 uur Kerk.
Kaulille.
- 17 oogst: Hengelhoef te Houthalen. zie 6 juli.
- 23 oogst: Plateau van Caestert te Kanne: hellingbos. Gids: I. Thijs.
14u- Kerk Kanne - Riemst/
- 23 oogst: Houterenberg te Tessenderlo.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Tessenderlo.
14 uur: Bosmuseum Gerhagen (Zandberg), Tessenderlo.
- 24 oogst: Hengelhoef te Houthalen; zie 6 juli.
- 30 oogst: Heiderbos te As: heide en jeneverbessen.
Gids: André Vincken.
09 uur: Reservaat Heiderbos, Weg van As naar Opglabbeek.
- 30 oogst: Kasteelpark Mazy: zie 5 juli.
- 30 oogst: Natuurwandeling te Beverlo: landbouwgebied.
Gidsen: Milieugroep Bero.
14 uur: Kerk te Kospel, Beringen.
- 30 oogst: Bolheserbeek: bovenloop en proefveld Wijchmaal. G: R. Meylaert
14 uur: Parking Arboretum, Wijchmaal, Peer. Te bereiken via
Achelmansstraat, Wijchmaal, aanwijzingen Fito-meter volgen
- 31 oogst: Hengelhoef te Houthalen: zie 6 juli.
- 06 sept: Hageven Neerpelt: heide en vennen.
Gidsen: P. Winters en T. Oyen.
10 uur aan de hoofdkerk te Naarpelt.
- 06 sept: Vallei v/d Aa-beek te Grote-Brogel: beekdal, bos, akkers.
Gids: Paul Capals.
14 uur kruispunt Laarderdiijk/Reppelerweg, Grote-Brogel, Peer
- 06 sept: Vloeiweiden te Lommel-Kolonie: zie 5 juli.
- 06 sept: Zandbergen te Opoeteren-Gruitrode: landduinen, open bossen
Gidsen: Mia Moors, Theo Dreesen.
14 uur: Restaurant Lindenhof, Bergeinde, Opoeteren.
- 13 sept: De Bek te Neeroeteren: zie 12 juli.
- 13 sept: Urlobroek te Molenbeersel.
Gidsen: L. Thijs, R. Conen.
14 uur: Parking Urlobriek tegenover Woutershof, Molenbeers
- 20 sept: Hulst Tessenderlo: wandeling naar Schoonhees.
Gidsen: Werkgroep Ecologie Tessenderlo: W.E.T.
14 uur: Kerk te Hulst te Tessenderlo.

Samenstelling: Cécile Ulenaers.

DAT WAS HET

Een heerlijke morgen met zon en blauwe lucht waren de veelbelovende voortekenen voor onze ontmoeting met de Nederlandse Natuurgidsen op 17 mei. Maar bij het naderen van Lummen trok de hemel stilaan dicht...Zou de haast traditionele regenbui onze contactdag weer inzetten?

Het bleef bij enkele druppels bij 't vertrek van de voormiddagwandeling, om onze voorzitter Roger Schoebben te beamen, die zich in zijn welkomwoordje aan de voorstelling had gewaagd, dat de zon zou doorbreken als we onze neus buiten staken.

Ruim 60 waren we, I.V.N-ers en C.V.N-ers, vertrouwde vrienden en nieuwe gezichten, om na de verbroedering bij een kop koffie in zaal Altiora, de kasteelparken van Lummen te gaan verkennen. En we kregen een prinsheerlijk weertje voor de rest van de dag. De zon gaf alle geuren en kleuren een karaatje meer; misschien ook extra-warmte aan de vriendschappelijke gesprekken die zich ontsponnen in 't park van 't Hamel tussen de moseik en de tupenboom, de Kaukasische spar en de christusdoorn.

Al waren we geïmponeerd door vreemde soorten met exotische namen als de sassafra, we dronken diep de weldoende evenwichtigheid tussen de open ruimten en de machtige bomengroepen, ruim een eeuw geleden door kenners- en kunstenaars-henden aangelegd. Rust en wijsheid voel je haast tastbaar onder de machtige kruin van de varenbeuk, het prachtigste exemplaar van dat park, sterk vertakt maar met o zo tere blaadjes als varens zo fijn. Je moest je losrukken uit de speciale sfeer onder zo'n boom, je zou er uren willen blijven. Begrijpelijk dat het voormiddagprogramma moest worden ingekort.

Na de lunch mochten we nieuwkomers uit Nederland en België verwelkomen om met versterkte groep de omgeving van kastelen Burg en Loye te verkennen. Enig: de wagens bleven ook nu in het centrum staan want Lummen heeft de kasteelparken zo dicht bij dat ze als het ware zijn te grijpen.

Treffend was vooral de rijke beemdfiora op weg naar Loye. Wat een tegenstelling met de arme ingezaaide graslanden... Tussen talrijke grassoorten met sierlijke bloeiwijze, zorgden koekoeksbloem, streepzaad, knolsteenbreek, pinksterbloem, grootmuurbloem e.a. voor de kleurige noot in het diepe groen.

Even later op dedreven die leiden naar de Sterkapel op het domein Loye, wandelden we tussen meterhoge rodondendrons, met hun weelderige bloei en tientallen tinten. Zagen we Lummen op zijn mooist? De eretitel: Parel van de Kempen, lijkt ons echter geen zins misplaatst.

Terug in zaal Altiora, waar de koffietafel met biologisch brood en taart het geschikte kader leek voor rustige babbeltjes over natuurvoeding, milieu-educatieve werking, enz... Jammer, te weinig tijd om met iedereen te praten...Na een sympathiek dankwoord van Dré Liederkerke wilden onze vrienden stilaan opstappen met een "Tot ziens volgend jaar". Dank ook aan P.Keulers van onze zustervereniging I.V.N. die ons 5 natuureducatieve posters overmaakte: een praktisch geschenk.

Een pluim en veel dank aan Cyriel Ilsbroux, Guido Huygehens, Dan Jacob en zoveel anderen van Werkgroep Ecologie Lummen, die als gids of op de achtergrond deze dag zo fijn hebben verzorgd en voorbereid. Ook dank aan gastvrouw Liliane voor de heerlijke koffie en de thee. Die er niet waren hebben ook dat gemist.

Cécile Ulenaers.

Namens het bestuur ook dank aan Cécile voor al het voorbereidend werk en alles wat daar ongeweten bij komt kijken. J.L.

DAG LIEVE MENSEN, DAG ALLEMAAL

Met deze rubriek wordt gepoogd een aantal redactionele mededelingen te verwerken waarvan wij het nodig vinden dat de volledige Werkgroep dient ingelicht te worden.

GROEPSFOTO MET DAME.

Ons secretariaat ontving wel aanvragen voor foto's van de lichte Natuurgidsen Peer 1980, maar er zijn er nog steeds voorradig. Wie er nog belangstelling voor heeft, stort 40 frank, verzending inbegrepen, op onze rekening (zie bladzijde 2). De foto wordt dan per post toegestuurd.

CURSUS NATUURGIDS TE RIEMST.

De cursisten van Riemst, regelmatig nog een 40-tal, zwermen wel eens uit hun Cultureel Centrum te Herderen weg, op verplaatsing naar het grootse kader van Aldenbiezen. Hopelijk kregen ze daar een ridderlijke spoorslag om met de nodige energie hun persoonlijke opdracht en stagewandeling voor te bereiden tijdens de grote vacantie. Ons secretariaat verwacht tijdig de invulformulieren, dit wil zeggen: 3 WEKEN VOOR DE WANDELING, om de nodige regelingen voor de begeleiding te kunnen treffen. Wij houden daar erg aan, want soms is het moeilijk in het verlof iemand te vinden voor de begeleiding. Het is ten slotte voor iedereen verlof, ook voor hen die zich met de cursus bezig houden. Wij vragen daar begrip voor en wensen iedereen veel moed en volharding. Het is zeker de moeite.

UITSTAPPEN IN HET KADER VAN DE CURSUS NATUURGIDS TE RIEMST.

Deze worden ingericht voor de cursisten in eerste instantie, maar ook voor hun familieleden en tevens voor de reeds gediplomeerde natuurgidsen, waarvoor deze manifestatie tevens als vormingsactiviteiten worden genoteerd. Gezien hun speciale cachet is er zeker iets op te steken. Zij worden ook steeds begeleid door mensen die als het ware kunnen aanzien worden als specialisten inzake het onderwerp dat belicht wordt. Dus: iedereen van harte welkom.

Zondag, 26 juli 1981.

Voormiddag: HET GERENDAL.

Samenkomst: Nieuw Gemeentehuis van Riemst: 09.00 uur.

Namiddag: HEEMTUIN SCHALOEN: ingang 2 gulden.

Samenkomst: Kasteel Schaloen, Oud-Valkenburg: 14.00 uur.

Pic-nic voor de ganse dag meebrengen.

Eigen vervoer te verdelen vanop Riemst.

Zaterdag, 8 augustus 1981.

BEZOEK AAN HET STADSPARK, DE KRUIDENTUIN EN HET NATUURHISTORISCH MUSEUM VAN MAASTRICHT.

Zeker de moeite waard als cultuurlandschappen en mensenhandenwerk. Het museum is niet in zake de verklaring van het ontstaan van onze contreien. Verder is daar een verzameling te zien over zoveel dingen, ik denk aan vogels bijvoorbeeld, dat het zeker de moeite is daar eens te verwijlen. Ook de plantentuin is zeker de moeite waard, zonder van de bijstand te spreken, enz....

Cécile Ulenaers.

BEZINNING

TIEN MOOIE BOMEN,

Tien mooie bomen stonden langs de wegen,
één werd er door de storm geknakt,
toen stonden er nog negen.

Negen mooie bomen stonden trouw op wacht,
een kabel moest daar in de grond,
toen stonden er nog acht.

Acht mooie bomen waren nog gebleven,
een auto ging wat uit de koers,
toen stonden er nog zeven.

Zeven mooie bomen stonden op de bres,
de weg moest worden uitgebreid,
toen stonden er nog zes.

Zes mooie bomen stonden stram en stijf,
de aardgasleiding lekte erg,
toen stonden er nog vijf.

Vijf mooie bomen strekten hun takken fier,
er moest toen een riooltje door,
toen stonden er nog vier.

Vier mooie bomen vol levensenergie,
de hoek moest worden afgerond,
toen bleven er nog drie.

Drie mooie bomen restten op die stee,
één werd er door de schimmels aangetast,
toen waren er nog twee.

Twee mooie bomen stonden kort bijeen,
de jeugd heeft er een afgeschild,
toen stond er nog maar één.

Eén mooie boom, 't was zielig om te zien,
maar er kwam een goede hovenier,
en die plantte er weer tien.

Overgenomen uit "Koerier", 5de jrg. Nr. 40.

MET EEN KORRELTJE ZOUT

HORATIUS EN DE TOERIST.

Over korte tijd zul je ze weerzien: toeristen in volgestouwde auto's, op weg naar stranden en bergen, naar de zon. In de koffers, sportuitrusting; in de geest, vaste voornemens zich eens volop uit te leven.

Ter plekke ondernemen ze dan lange bergtochten, schuiven voetje voor voetje over smalle richels. Ofwel, in de prille morgen, stor-ten zij zich in de golven en na een half uur gaan ze tintelend fris ontbijten. Ze pic-nicken in de schaduw van een parasolden; liggend op derug luisteren ze naar het geruis van de wind in de kruin en snuiven de geur van kruiden. 's Avonds op een terrasje nippen ze aan een landwijntje dat toch zo verrekt goed smaakt, beter dan de dure châteaux thuis. Of ze staan in het aanrollende water van de oceaan; machtige golven geselen hun lijf. En allemaal in koor: enig!

Toch is al die sensatie ook in het kleine, misprezen vaderlandje te vinden. Een beekje volgen van bron tot monding is ook een atletische prestatie, een gevaarlijk avontuur zelfs, als er wat week-endhuisjes staan met achterdochtige hond en dito eigenaar. Als je je benzine-wreter wat meer vervangt door je fiets, gaat je fysieke conditie even steil de hoogte in als met tennissen op het strand. En luister je hier niet naar het gezoem der bijen als het kruidentuintje bloeit? Wrijf wat naaldjes van een Douglasspar tussen duim en wijsvinger en een verkwikkende citroegeur komt los. En dat pas getapt glas bier, in een café op de hoek, met een stevige witte col, bij ons gebrouwd en verhandeld, is een verrukking op loomstille zomernamiddagen. Een stevige onweersbui op je lijf dat naar koelte snakt, masseert de huid evengoed als de golf uit de diepte der oceaan die onder schuim komt uitsterven op het strand.

Alleen maar wat zonderlingen genieten van die geneugten hier. De anderen zoeken het elders op: ze hebben de schok van de vreemding, van de afstand, nodig om terug te vinden wat ze in het diepste van hun wezen zoeken, nl: de natuur en de levenswijze die daarmee overeenstemt.

Zo zei de Latijnse dichter Horatius het ook al:

"Je zult de natuur met een riek uit je werk, je ontspanning, je woonwijze, bannen. Maar ze zal altijd haar rechten terug opeisen. En uiteindelijk zal zij het winnen."

Het toerisme levert van deze stelling het treffend bewijs.

HALES.

Een vaas jasmijnen.
Maar hoe pluk ik de wind
die ze heen en weer wiegt.

Herwig Verleyen.

DE 9 VAN OVERPELT

VRIJSPRAAK VOOR DE 9 VAN OVERPELT.

EEN TERUGBLIK.

Aan het einde van de jaren '70 raakten de plannen bekend voor de aanleg van een autoweg A24, die Limburg van Noord naar Zuid door-midden zou snijden. Hoofdpromotoren van het A24-project waren de Intercommunale voor de aanleg van de E39 en, achter de schermen, belangrijke beton- en wegenbouwbedrijven. Deze A24 was noch min noch meer een schoolvoorbeeld van structureel geweld tegen mens en natuur, een "schandalig project" zoals enkele notoire universiteits-professoren onlangs lieten optekene in het Belang van Limburg op datum van 17-18 januari '81. Van enige democratische raadpleging van de bevolking was geen sprake, van enige omzichtigheid ten aanzien van een serie waardevolle natuurgebieden evenmin. Het protest tegen die gang van zaken liet niet lang op zich wachten: het was massaal, verspreid over gans de provincie en gestoeld op dreigementen.

Na 5 jaar actie en bewustmaking bracht een nieuwe volksmanifestatie op 24 april '77 zo'n dikke 6000 mensen op te been te Hasselt. 500 onder hen zakten inde namiddag af naar Overpelt in Noord-Limburg. Daar lagen reeds 4 bruggen zonder enige aansluiting op elkaar in de stellingen. De afloop is bekend: van brug 03 brandde die dag de bekisting af. Nog in oktober '77 schorst de Minister van Openbare Werken Mathot belangrijke delen van het project en hield een stuk autoweg over in het uiterste Noorden van Limburg. Een veldslag was gewonnen, anderen zouden volgen.

9 JONGEREN VOOR DE RECHTER.

Een veldslag was gewonne maar niet de oorlog want de betonpolitici en hun handlangers legden zich niet goedschiks neer bij de situatie. Vanaf 25 april '77 lieten BOB en Rijkswacht een fotodossier circuleren in de Limburgse Rijkswachterskazernes. 9 jongeren werden op een totaal willekeurige manier uitgepikt, soms van hun bed gelicht en vanaf oktober '78 voor de rechter gedaagd op beschuldiging van vernielingen en brandstichting aan brug 03 te Overpelt. Voor de Correctionele Rechtbank wel te verstaan, niet voor het Assisenhof met wie weet een milieuvriendelijke jury.

Op 22 juni '79 werden ze vrij gesproken en dat was maar normaal ook want: volgt U even mee:

- 1) de daders werden "geïdentificeerd" van op foto's, genomen uit een rijkswachthelicopter of door een conducteur vanop tientallen meter afstand. De foto's vertoonden trouwens alleen maar schimmen.

- 2) Twee van de beschuldigten bevonden zich niet op brug 03, maar wel an brug 07, elders te Overpelt.
- 3) Eén betichte was zelfs helemaal niet te Overpelt.

Tijdens elk van de vijf rechtszittingen werden de beklaagden ruim gesteund door de aanwezigheid van honderden sympatisanten en milieuvrienden. Het was één voor allen en allen voor één.

En nu: na anderhalf jaar stilte rond het A24-proces, worden de 9 van Overpelt opnieuw voor het Hof van Beroep gedaagd te Antwerpen. De oorlog gaat dus onverminderd voort.

DE BETONCONNECTION ZIT NIET STIL.
HET MILIEUFRONT REKENT OP U ZOALS TOEN.

"Niets nieuws onder de zon" zult U denken, en wij weten dat U gelijk hebt. Limburg kent zijn A24-kwestie, Antwerpen had haar Arenaweide-bezetting, gericht tegen een gelijkaardige anti-democratische politiek. Genk en Antwerpen liggen niet voor niets aan de uiteinden van nog zo'n nutteloos miljarden-geval, de "smeerpomp" langs het Albertkanaal. De A24-actievoerders waren present op de Arenaweide, laat de solidariteit wederkerig zijn. Maar wij eisen: VRIJSPRAAK VOOR DE 9 VAN OVERPELT, vernietiging van de rijkswacht computergegevens, stopzetting van de werken, geen pseudo A24, vrijwaring van delandbouwgronden en behoud van de natuurgebieden. Tot daar de inhoud van het pamflet.

BESLUIT.

Dit pamflet zag het daglicht op de betoging tegen de stank van PP te Tessenderlo, nog zo'n geval waarbij de wensen van de mensen over het hoofd werden gezien voor de beurs van het kapitaal. Verantwoordelijke uitgever was: J/L. Bunkens, Slagerslaan, 7, 2500 Hasselt. De redaktieraad vindt dat de Werkgroep Limburgse Natuurgidsen achter de oproep kan staan. Wij konden destijds rekenen op hen, zij nu op ons. Maar: laat het zien en desnoods horen.

Volg de gang van het proces te Antwerpen, ga er mee naartoe en spreek er over op het werk. Sta niet toe dat deze jongeren die het slachtoffer zijn van hun jeugdig vuur, veroordeeld worden tot de bedelstaf voor de rest van hun leven. Steun het jongerenfront nu, wij konden ook rekenen op hen.

In naam van het goede
doen machthebbers
niets dan het slechte.

Tijl Uilenspiegel.

JONG GELEERD OUD GEDAAN

UITHOEKEN DIE HET BESCHERMEN WAARD ZIJN

DEEL TWEE.

WEGBERMEN.

Een niet te verwaarlozen en dan zowel letterlijk als figuurlijk bedoeld deel van de randgebieden vormen de wegbermen in ons land.

In Limburg alleen al zijn er ongeveer 75.000 Km landelijke wegen. In de vorige uitgave probeerden we een omschrijving te geven van wat we bedoelen met landelijke wegen. Deze landelijke wegen hebben natuurlijk aan weerszijden wegbermen. Met een breedte van enkele decimeter tot enkele meter. Bereken zelf maar even de totale oppervlakte. Het kunnen echte reservaten zijn. Mooi zo.....

Vroeger waren al deze boorden groen, gestoffeerd met talloze bloemen en planten. Tegenwoordig lijkt het op vele plaatsen meer op een Sahel-gebied dan op een Limburgse wegkant. Het is niet moeilijk na te gaan hoe dit is gebeurd. Op vele plaatsen werken de gemeentelijke diensten met een uitgebreide gamma van chemische middelen om de begroeiing "laag" etc houden. Dat deze chemische middelen schadelijk en gevaarlijk zijn voor het milieu is wel duidelijk. Denk eens aan: spuitresten komen in de grachtwaters, de oeverflora kan zich niet meer in voldoende mate ontwikkelen en de microfauna gaat zich wijzigen.

Ook de eenzame wandelaar zal liever lopen door het gras en de bloemen dan door een vergiftigde steppe. Goedkoop is deze manier van werken ook al niet. Per hectare kost de scheikundige methode ongeveer 4000 franken per jaar. En dit voor het eerder pover resultaat waarover hoger sprake.

Laten wij even zien wat daaraan kan worden gedaan want kritiek zonder alternatief is waardeloos en zeker niet opbouwend voor de maatschappij die zich ten gevolge wanbeheer beweegt op de rand van het fallisement. Een mogelijkheid om een goed beheer te voeren is het maaien. Vroeger, voordat de chemische methode gebruikt werd, konden de boeren de wegbermen afmaaien om te gebruiken als veevoeder en niet zelden werden de kanten begraasd door klein of groot vee. Hierdoor ontstond een cyclus zoals op de velden en ontwikkelde zich ook eenzelfde plantengroei.

Het voordeel van deze werkwijze is duidelijk: de kostprijs zal zeker niet hoger zijn dan deze bij chemisch bewerken, de fauna en de flora zullen zich verrijken, voor de wandelaar is er afwisseling in het alandschap en misschien zal de nerveuze en overhaaste automobilist een beetje kalmer gaan rijden om een glimp op te vangen van de pracht van het landschap.

Na het tweede wereldoorlogsgeweld echter werd het verkeer intensiever en gevaarlijker en diende men meer gespecialiseerd te werk

te gaan. De bermen kregen ook meer te lijden van de uitlaatgassen der wagens. Daardoor werd het gras eigenlijk ongeschikt als voedsel voor het vee. Desalniettemen kunnen alle wegbermen uitgeroepen worden, zoals in Nederland is gebeurd, als reservaat. Het zou een niet onaardige aanwinst zijn. Natuur 2000 dat deze aanwinsten vooropstelt verdient onze aandacht en onze steun.

HOLLE WEGEN.

In feite kunnen de bermen van de holle wegen gerangschikt worden bij de gewone wegbermen, maar zij zijn toch in zekere mate belangrijker door hun historische achtergrond, hun specifieke ligging en hun gevarieerde rijkdom.

De holle wegen komen vooral voor in gebieden met zeer vruchtbare gronden (Lössgronden). Deze worden dan ook altijd intensief gebruikt voor de landbouw. Daardoor zijn holle wegen op de meeste plaatsen een laatste toevlucht voor de natuurlijke fauna en flora.

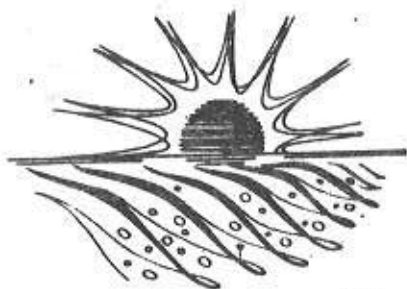
De bedreigingen van de gewone wegbermen zijn ook de gevaren voor de holle wegen. Dat kunnen zijn: bestrijding van de (on)-kruiden met chemische middelen, vernietiging door ruilverkavelingen en aanleg van bredere wegen. Hierbij komen dan nog enkele speciale bedreigingen zoals het kaalkappen door de houthamsters, het volstorten met huisvuil en de verontreiniging door de landbouwproducten zoals kunstmest, insecticiden en herbiciden.

Steeds meer echter is er vraag naar rust en schoonheid zoals deze der holle wegen. Ideaal voor wandelaar en fietser biedt de holle weg in de zomer een verrassende variatie van geur en kleur. Bovendien de meer algemene planten, kan je er ook zeldzame planten aantreffen zoals Gewoon Knoopkruid bij voorbeeld, Duizendblad, Echt Walstro, Beemdkruid, Gewone Agremonie, Sint Janskruid, enz....

Deze keus kan natuurlijk aangevuld worden met talloze andere en met diverse boom- en struisoorten zonder van en aantal zeldzame dieren te spreken. Het gaat er ons echter vooral om in deze artikelenreeks aan te dringen bij de plaatselijke verenigingen, dat ze daadwerkelijk bijdragen tot de bescherming van de waardevolle uithoeken.

Het is van belang dat de nog resterende holle wegen onmiddellijk bescherming genieten. Het gaat niet meer op om deze belangrijke biotopen te vernietigen en te verstoren. Om tot een goede bescherming te komen is het nodig dat men vooreerst een inventaris opstelt van de te beschermen gebieden. Dan moet men trachten in samenwerking met de gemeentelijke overheid te komen tot de nodige maatregelen. Ten slotte heeft de gemeente als eigenaar verantwoordelijkheid tegenover de burgers voor wiens heil zij moet zorgen.

GUST FEYEN

Hoge grashelmen
snijden de zonnestralen
tot repen van fijn licht.

Jaak Frontier.

NATUURLIJKE VOEDING

Men denkt zoals men zich voedt. Aldus een oud Vlaams spreekwoord. Voedt men zich goed, dan denkt men kretief maar toch functioneel, snel maar toch rustig, analytisch maar toch zelfbewust. Zich goed voeden betekent niet kwantiteit maar kwaliteit. Daarvoor gaan we uit van vegetarisch beginselen. Daarom raden we alleen aan wat biologisch werd geteeld op natuurlijk bemeste grond. Het jaar van de streekgerechten bewijst dat veel liefde gaat langs de maag want zich goed voeden heeft niet zelden iets te maken met lekker eten. Dat het kan, bewijzen volgende gerechten. J.L.

ENKELE RAUWKOSTCOMBINATIES.

Zuurkool met appels, rozijnen en hazelnoten.

Witte kool met veldsla, stukjes appel en rozijnen.

Fijngeraspte wortelen met stukjes aardpeer en rozijnen.

Witloof met veldsla, rozijnen en hazelnoten.

Fijngesneden witloof met stukjes mandarijn, hard gekookte eieren en rozijnen.

Tot daar de combinaties. Dit alles serveren met een yoghurtsausje bestaande uit enkele lepels yoghurt (liefst biogarde of andere rechts gedraaide yoghurt), citroensap en daaraan toegevoegd een gesnipperde ui en kruiden naar hartelust.

Bovenstaande recepten kunnen opgediend worden met:

Voltarwespagetti,

volle rijst,

gierst,

1/2 gierst + 1/2 rijst.

LEKKERE EN VOEDZAME WAFELS.

Voor ongeveer 20 wafels heeft men nodig:

250 gram meel van tarwe,

250 gram boekweit,

150 gram rietsuiker of siroop voor de niet suikereters,

200 gram plantaardige margarine of boter,

100 gram rozijnen,

2 appels,

water en een weinig sesamzaadjes.

De margarine laten smelten, dan de eieren, de rietsuiker en het meel goed mengen en water toevoegen tot het een glad mengsel is.

Na dit alles de rozijnen, de sesamzaadjes en de in stukken gesneden appels eraan toevoegen en men kan beginnen met het bakken. Veel succes.

BOERENOMELET.

Benodigdheden: Er kunnen hiervoor vele groentensoorten gebruikt worden. Wij denken aan boontjes, wortelen, erwten, sojabonen, enz...

Verder heeft men nog nodig:
3 tot 4 uien,
150 gram champignons,
4 eieren.

De groenten moeten eerst worden gekookt maar zo dat ze nog knappend blijven. Dan de uiene samen met de champignons stoven. De groenten mengen met wat met wat melk en meel en bakken in de pan met olie.

De omelet kan opgediend worden met volkorenbrood en voltarwespagetti. Nogmaals veel succes.

MARIA EN CYRIEL ILSBROUX.

SPECULOOS TARWEMEEL.

Benodigdheden: 1100 gram tarwemeel of bloem,
1/2 kilo boter,
1/2 bruine suiker,
4 eieren,
2 koffielepels speculooskruiden: Biokryidenierke.
1 pak bakpeder,
150 gram tot 200 gram cocos.

Werkwijze:

De boter smelten en nadien suiker en eieren bijvoegen. Het meel mengen met bakpoeder. Langzaam bij het mengsel doen, alsook de speculooskruiden en de cocos. Worstjes rollen en op de bakplaat leggen. Bakken gedurende ongeveer 15 minuten. De oven verwarmen op 175 tot 200 graden. Smakelijk.

MAURITS BOITEN.

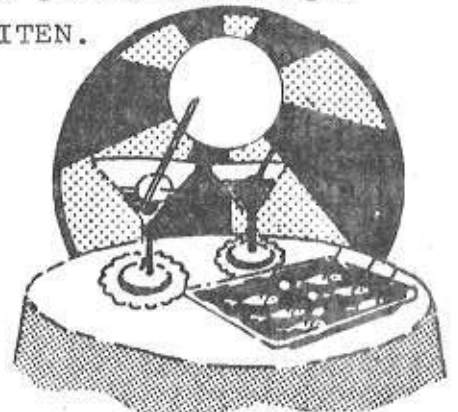
BOTERKOEKJES.

Benodigdheden: 250 gram gezeefd tarwemeel,
100 gram boter,
100 gram suiker,
1 pakje vanillesuiker,
1 ei.

Werkwijze:

Meng alles tot een vast deeg met als laatste het stijfgeklopt ei. Rol het deeg open, steek de gewenste vormen uit, bestrijk ze met eierdooier, koffie en stooi er grofgemalen suiker over. Garneer met een geconfijt vruchtje of een noot, amandelsnipper of cocos, er is keuze genoeg. Op een ingevette bakplaat schikken en bakken. Ovenplaat voorverwarmen op 175 graden of op stand 4. Baktijd 10 minuten.

LEEN VAN HOUT.

Men ontdekt geen nieuwe werelden, als men niet de meed heeft alle kusten uit het oog te verliezen.

WILDE DIERENREVALIDATIE

EEN RANSUIL DIE GELUK HAD.

Op 28 maart kwam de heer Goossens aandragen met een ransuiltje welk hij vond te Niel bij As. Het diertje had een gebroken vleugel. Evenals alle dieren met gebroken vleugels, moet ook deze uil naar de dierenarts. Naast de vleugelbreuk stelt de dierenarts tevens vast dat het diertje graatmager is en totaal uitgeput.

Het is zelfs zo erg met hem gesteld dat de dokter hem geen overlevingskansen meer geeft. Niettemin trachten we toch voedsel te geven hetgeen niet lukt. De maag kan geen voedsel meer verteren, keer na keer braakt hij het 'opgestopte' voedsel weer uit.

Nog geven we de moed niet op. Uit ervaring weten we dat een bepaald leverpoeder wonderen kan doen. Dit poeder in water opgelost, vermengd met glucose en vitamientjes wordt driemaal daags in de bek gespoten van onze patient. Na enkele dagen komt er weer wat beweging in het uiltje, hij kan al staan. Hij maakt zich nogal boos wanneer hij willens nillens het vieze, maar levensbelangrijke vocht moet afslikken.

Enige tijd later besluiten we over te gaan op vast voedsel, en ja hoor, het lukt. Het in de keelholte gestoken voedsel wordt afgeslikt en niet terug uitgebraakt. Maar...door het gegeven leverpoeder heeft onze uil diarree gekregen, zodat we hem nu van deze kwaal moeten verlossen. Na twee dagen pilletjes slikken is ook dit euvel verholpen en kunnen we uiltjelief ontwormen.

Ondertussen heeft hij zoveel kracht bijgekregen dat hij al flink kan klauwen. Ook is hij reeds eenmaal uit zijn doos ontsnapt en heeft toen een ontdekkingstocht door de woonkamer over de stoelen en tafel, en via het gordijn naar de top van de kast ondernomen. De ergste gevallen worden binnen gezet om ze constant te kunnen volgen daar dit in het asiel niet mogelijke is.

Nu is hij zover gevorderd dat hij een plaatsje krijgtin één van de kleinere kooien in het asiel waar hij verder van zijn vleugelbreuk moet hestellen en terug zelfstandig moet leren leven. Op één nacht verdwijnen nu tot 6 muizen in de eens vlees weigerende maag van uiltjelief. Op dit ogenblik is deze nachtvogel zover dat hij terug heeft leren vliegen en reeds zijn ring heeft aangekregen. Het is nu enkel wachten op mooi, helder weer voor zijn wedervrijlating.

SIL JANSEN.

Nuttige adressen voor revalidatiehulp en het storten van steungeld. Natuurhulpcentrum-Vogelasiel, Dennenstraat, 6, 3660 Opglabbeek.

Telefoon: 011/85.49.06. Rekeningnummer: 235-0407227-33.

Familie Stevens, Oude Baan, 46, 3650 Lankklaar.

Telefoon: 011/75.51.50. Rekeningnummer: 735-3200043-01.

Familie Neys, Rozenbos, 93, 3811 Nieuwerkerken.

Telefoon: 011/67.53.18. Rekeningnummer: 735-1311716-70.

De Ransuil, Kerkstraat, Nieuwerkerke.

HUIDIERENVERZORGING

Deze rubriek wordt eigenlijk geschreven voor kinderen. Maar... "Indien gij niet wordt als deze kleinen...". Grote mensen zijn bovendien eigenlijk allemaal kleine kinderen gebleven. Misschien wordt deze rubriek dan ergens ook wel de aanleiding tot het vol-
doen van een diep gekoesterde wens. Laten we het hopen. J.L.

Op elke markt waar ik kom ga ik kijken of er geen dieren zijn. Ga ik boodschappen doen dan loop om langs de dierenwinkel. Elke keer dat ik dieren zie, dan vraag ik mij af waar die nu zouden terecht komen. Er zijn zoveel kinderen die graag een huisdier zouden hebben.

Nu is een huisdier hebben heel fijn, maar er moet ook voor ge-
zorgd worden en dan komen de moeilijkheden. Het is om die reden dat ik voortaan zal prberen iets over een of ander huisdier te schrijven. Zomaar iets uit eigen ervaring zal ik schrijven of een antwoord zal ik geven op vragen die van jullie komen. Alle re-
acties zijn van harte welkom; jullie kunnen mij misschien wel raad geven. Je mag alles sturen aan:

Marijke Van Houtte, Nieuwmolenweg, 1, 3851 Borgloon.

In deze aflevering zou ik graag nog een paar puntjes willen geven, waar jullie aan zouden moeten denken als jullie een huisdier wil-
len houden. Deze zijn:

Vraag eerst aan papa en mama of het mag. Dan kunnen zij ook zeg-
gen welk dier het beste zou passen bij de manier van wonen en werken.

Koop nooit een dier uit vreemde landen zoals een aap, een slang of een ander dier dat extra zorgen vraagt. Als je dat doet steun je de slechte mensen die veel geld willen verdienen met de die-
renhandel, waarmee zoveel dieren worden mishandeld.

Probeer ergens bij vrienden of kennissen een dier naar je zin te kopen. Daar zijn ze meestal liefdevol behandeld in tegenstelling met dieren uit de winkel die vaak ziek zijn.

Zorg eerst voor de juiste huisvesting. Kooitjes en hokjes kun je in de winkel kopen maar zijn daar vaak erg duur en meestal te klein. Ben je handig dan maak je ze beter zelf. Maar denk eraan: jij hebt graag ruimte om je heen, je diervriendje ook.

Zorg ervoor dat je het juiste voedsel geeft. Voorverpakt voedsel is handig, maar jij zou ook ziek worden als je elke dag blikjes-
voer moest eten.

En dan nog even een laatste wenk: denk aan de vakantie. Voor klei-
ne dieren is het gemakkelijker een vakantieadres te vinden dan voor een groot.

Hopelijk komen er op dit artikel veel reacties binnen. Dan kan ik een volgend artikel schrijven. Wie wil mij helpen, wie van de kinderen vertelt ons iets over zijn of haar eigen huisdier?

MARIJKE.

LIETS OVER DE BOMEN

De Raad van Europa riep 1981 uit als Internationaal Jaar van HEG en Houtwal om meer erkenning op te roepen voor deze zo broodnodige landschapselementen. In feite is een heg een samengroei van bomen, groot of klein. Vandaar het initiatief iets te vertellen over bomen.

We zijn begonnen met een verkeerd begrepen en verguisde parabel die veel misplaatst stof heeft doen opwaaien maar waar nochtans hard was aan gewerkt. Ondanks alles vervolgen we nu met een soort inventarisatiepoging in de geest van "Dat was het" waarbij wij teruggrijpen naar een voorbije vormingsactiviteit. In het volgende nummer komt dan een meesterlijk gedicht van een nobelprijswinnaar aan de beurt en in het eindejaarsnummer sluiten we af met een boekbespreking over bomen J.L.

EEN PARKWANDELING TE BOKRIJK OP 6 APRIL 1981.

- Een betrokken hemel....een kille lentemorgen....Slechts 7 enthousiaste natuurvrienden kwamen opdagen om samen de grote diversiteit van onze parkbomen te leren kennen.
Toch was de wandeling even instructief als een bezoek aan een arboretum. Samen konden we ervaren dat het kijken naar bomen werkelijk kan leiden tot een boeiende liefhebberij. Zonder gebruik te maken van botanische sleutels, maar door uitwisseling van persoonlijke kennis, slaagden we erin tal van bomen te determineren. Heerlijk was het om samen het wonder te ontdekken, het wonder van de natuur die elke jaar weer opnieuw in sappen openschieta.
- Op de parkeerplaats ging onze aandacht naar een boom uit de beukenfamilie, de MOERASEIK (*quercus palustris*). Een typisch kenmerk bij de oudere bomen zijn de slanke, neerhangende takken. De rijpe eikels zijn erg klein en bijna bolrond. De lobben van de bladeren zijn zeer diep, bijna tot aan de middennerf. De boom wordt meer gekweekt als park- en sierboom dan om zijn hout dat commercieel van weinig betekenis is.
- Meer in de richting van het kasteel merken we de eerder zeldzame KRIMLINDE (*tilia euchlora*), herkomstig uit de Kaukasus. De onregelmatig verspreide takken gaan meestal eerst omhoog, om daarna weer naar beneden te buigen in een paddestoelvormige koepel. Zijn prachtig silhouet is vóór de bladvorming een vrij duidelijke indicatie.
- Even verder is de gewone DOUGLASSPAR (*pseudotsuga*) aangeplant. De zachte bladeren ruiken sterk naar fruit. Sommige twijgen lijken wel bedekt met poedersneeuw maar het zijn de zo gevreesde bloed- of wolluizen, die soms grote schade kunnen aanrichten. De douglas, één van de belangrijkste en waardevolste houtbomen ter wereld, groeit op grote schaal in geheel Westelijk Noord-Amerika. Op het eiland Vancouver staan de bomen zo dicht tegen elkaar dat er nauwelijks genoeg ruimte is om er tussendoor te lopen. Ze bereiken er een hoogte van meer dan 80 meter bij een omvang van 12 meter. In de handel wordt het hout aangeduid met de naam "Oregon Pine". Het wordt ook in ons land veel gebruikt in de bouwsector, onder andere voor vensterconstructies. Dankzij een ruime aanwezigheid van auxinen (groeihormonen in 1927 ontdekt door de Nederlandse fysioloog Went bij het bestuderen van de lentegroei der planten) is de groeisnelheid van de douglas enorm. De nieuwe scheuten uit de eindknoppen, zelfs van naast elkaar staande bomen, dulden werkelijk geen tegenstand.

- Even verder staan we in bewondering voor de MAMMOETBOOM (*sequiadendron giganteum*). We spreken ook wel van de "Boksboom", omwille van de erg dikke zachte en vezelige schors. Deze boom uit Californië kan een hoogte bereiken van meer dan 100 meter. Hij kan een stamomtrek hebben van 27 meter en wel 3400 jaar oud worden. Men schat dat dergelijke bomen tot 2000 ton wegen. Hij is ongetwijfeld gedurende honderde jaren een levend bewijs van de machtige prestaties van een boom. Belangrijk is dat de mammoetboom immuun is voor de meeste ziekten. De tot 60 cm dikke schorslaag is bovendien weinig vatbaar voor bosbranden. De eigenschappen van het hout, dat licht, ramelijk broos en weinig bruikbaar is, hebben hem gespaard van de bijl.
- Op de binnekoer van het kasteel is de ATLASCEDER (*cedrus atlantica*) wel de fraaiste en meest imponerende verschijning. Typisch zijn de schuin naar boven gerichte takken. De Himalajaceder daarentegen heeft sierlijk afhangende takken, terwijl deze van de Libanonceder praktisch horizontaal staan.
- Ter hoogte van het restaurant "Het Koetshuis" vallen vooral de gewone PLATANEN (*platanus hispanica*) met sterk afschilferende stammen op. Aan de hangende loten kunnen we nog een groot aantal bolvormige vruchten waarnemen. Het vermogen van de boom om in zeer vaste bodem te groeien en zijn ongevoeligheid voor vervuilde lucht maken hem tot een bijzonder aantrekkelijke boom voor stedelijke aanplant. Ook de kleine TOVERHAZELAAR met zijn grillig kronkelende twijgen is een gewaardeerde sierstruik.
- In het park tegenover het kasteel konden we de HEMELBOOM (*ailanthus*) uit Noord-China determineren. Op de bodem lagen nog verschillende bladstelen van ongeveer 50 cm langte. Eigenaardig ook is het feit, dat uit de eindknoppen scheuten ontstaan die bijna jaarlijks afsterven zodat andere zijscheuten deze taak overnemen.
- De FLUWEELBOOM (*rhus typhina*) met zijn typisch bruine viltbedekking van takken en twijgen en met een groot aantal wortelscheuten, is ook in de lente duidelijk herkenbaar. De grote samengestelde bladeren worden in de herfst oranje en vuurrood.

In het bos zien we de dorre stammen van enkele afstervende OLMEN. Ook hier heeft de zo gevreesde olmenziekte onmeedogend toegeslagen.
- Ook de MOERASCYPRES (*taxodium disichum*) wekt onze belangstelling. Het is een boom die zowel op het land als in het water kan gedijen. Toch missen we hier in het park de wonderlijke knieën waarmee de boom ademhaalt. Het is één van de mooiste coniferen, vooral in het voorjaar, wanneer de veerachtige bladeren lichtgroen zijn.
- De eerste minuscule blaadjes in de vorm van een tulp, verraden de aanplant van de TULPENBOOM, (*liriodendron tulipifera*). Welfra heeft de boom de zo karakteristieke "afgeknipte" bladeren. Ook de bloemen die in juni verschijnen hebben de vorm van een kleine tulp. Een bijzonderheid is wel dat de herfstbladeren na het afvallen in een recordtempo vergaan.
- In een klein beukenbos merken we verschillende wegwijnende beuken... een tijdje geleden werd hier immers de humuslaag weggenomen met de thans onafwendbare gevolgen. Spechten doen hun werk en onder één der beuken zien we wel 100 spaanders. Sommige stukken hout zijn wel 7 cm lang.
- Ook de abiësoorten zijn vertegenwoordigd. Eerst blijven we even stilstaan bij de REUZENZILVERSPAR (*abiës grandis*). Hij is van alle zilversparren te onderscheiden door zijn lange naalden, die zich plat en kamachtig aan beide zijden van de twijgen uitspreiden. Er is wel enige gelijkenis met de *taxus bacata*. In Amerika bereikt de boom een hoogte van 75 tot 90 meter.
- De andere is de NORDMANNSPAR (*abiës Nordmanniana*), afkomstig uit de bergen langs de zuidkust van de Zwarte Zee en de Westelijke uitlopers van de Kaukasus. De kleur van de bladeren gaat van geelachtig groen tot diep helder groen.

- Onze laatste waarnemingen doen we in het park rechts van het kasteel. Bijzonder fraai is wel de entvorm van een in de zomer zeer lommerrijke TREURBEUK. En dan komen we plots oog in oog te staan met de wonder mooie bloeiwijze van een mannelijke VEDERESDOORN (*acer negundo*). De vele gele mannelijke bloemen in slanke en hangende trossen zijn bijzonder sierlijk. De bloei gaat de bladvorming vooraf.
- In de nabijheid van de bloeiende vederesdoorn zien we nog een omgewaaide TROMPET BOOM (*catalpa*) met aan de stam een nieuwe wortelscheut. Eevn verder zijn in een andere *catalpa* nog de vruchtpeulen als lange veters zichbaar. Ze hangen de ganse winter in de boom om in de lente open te barsten en massa's kleine platte gevleugelde zaden te produceren.
- Bij de waarneming van de PSEUDO-ACASIA vernemen we van onze gids, dat de zo geliefde mimosabloempjes herkomstig zijn van de echte *acasia dealbata*.
- Naast de HAZELAARS in struikvorm kan je in Bokrijk ook de BOOMHAZELAAR (*corylus columnata*) aantreffen. Het is een statige boom, opmerkelijk van gestalte, met een mooie kegelvormige kroon en een donkerbruine, schilferige schors. De noten zouden groter zijn dan die van de gewone hazelaar maar niet zo eetbaar.
- De WITTE PAARDEKASTANJE (*aesculus hippocastnum*), inheems in een zeer beperkt gebied in Albanië en Griekenland, is een van de schitterendste bloeiende bomen ter wereld. Maar tegelijkertijd is hij zo algemeen dat hij niet meer op zijn juiste waarde wordt geschat.
- De JAPANESE CYPRES (*cryptomeria japonica*) is de belangrijkste houtboom in Japan. Hij lijkt wel enigzins op de mammoetboom maar de schors is veel dunner. De crup-toneri's worden in Japan als nationale monumenten beschouwd en zijn reeds sedert de 16de eeuw beschermd. Ze staan dikwijls gegroepeerd als sierbomen rond tempels.
- Het determineren van LORKEN is eerder moeilijk. Naast de Japanse, de Europese en de Amerikaanse lork komen nog diverse kweekvormen voor. Het hout was eertijds zeer gegeerd, vooral voor het vervaardigen van scheepsmasten. Hier en daar zien we in het bos PETERSELIEVLIER. Op de FIJNSPARREN komen ontelbare ananasgallen voor, die de groei van deze bomen sterk afremmen.
- De TSUGA HETEROPHYLLA, herkomstig uit de kuststreek van Noord-West-Amerika, komt ook al in dit kasteelpark voor. De korte stompe naalden zitten kamvormig aan beide zijden van de twijg. Als sierboom is hij populair en hij wordt veel aangeplant. Dat in landen met een zeeklimaat. Het hout is van minder kwaliteit.
- De schors van de AMBERBOOM (*liquidambar styraciflua*) scheidt een geel geurend vocht af, "amber" genoemd, dat gebruikt bij de fabricage van schoonheidsproducte
- Bij de familie van de wilgachtigen wil ik nog de BALSEMPOPULIER (*populus balsamifera*) vermelden. De kleverige knoppen en de glanzende bladeren zijn heerlijk geurend. Vroeger zette de landelijke bevolking in het voorjaar vensters en deuren open om de welriekende geuren in de hoeven te laten binnendringen om de slechte geuren van de winter te verdrijven. De balsempopulier werd ook als heg aangeplant. Onze gids gaf nog een toelichting nopens het gebruik van lakbalsem voor de heling van boomwonden. Thans kunnen door gespecialiseerde firma's radio-grafische opnamen gemaakt worden om uit te maken of boomchirurgie al dan niet met gunstig gevolg kan toegepast worden.
- Met nog een laatste blik op de zuilcypressen en de romantische haagbeukenlaan werd deze zeer gevarieerde parkwandeling besloten met een dankwoord voor het geleerde aan onze onvermoeibare gids René Martens. Werkelijk: de afwezigheid hadden weer maar eens ongelijk.

MAURITS BOITEN

De oude bomen
ruisen eeuwigheid, tot men
ze plots omhakt.

Freek Dumarais.